

Ez a multidiszciplináris jelleg olyan tezaurusz megalakítását tette szükségessé, amely a gyakran ellentmondásos vagy kétértelmű kifejezések használatában eligazodási lehetőséget nyújt.

Az elhatározást indokolta az a tény is, hogy a könyvtár sok *nem hagyományos dokumentumot*, például kéziratokat, jelentéseket, készülék-leírásokat gyűjt.

A tezauruszépítés a gyűjtemény alapos elemzésével kezdődött. Az előzetes felmérések után mintegy 200 dokumentumból álló reprezentatív mintát állítottak össze és ezekből gyűjtötték ki a potenciális kifejezéseket a tezauruszhoz. Elsősorban a cím, a referátum, a fejezetcím és az összefoglaló kifejezéseit vették számba. Minden kifejezést külön kártyára rögzítettek, majd ezt ellátták az értelmezési területre és kapcsolatokra való utalásokkal, valamint azonosító számmal. Különös figyelmet fordítottak a különböző tudományterületek kifejezés-használatában jelentkező „keresztéffektusokra”. Kb. 700 ilyen kifejezés került ki a munka első szakaszából. Ezek figyelmes összevetésével megalkották a *gyűjtőfogalmak, a kapcsolódó fogalmak és az alesetek hálózatát*.

Az így elkészült tezaurusz-váz segítségével kb. 300 újabb dokumentumot indexeltek. Amint az várható volt, új kifejezések és újabb kapcsolatok jelentkeztek, a korábbi hálózatot korrigálni kellett. Az előállt „félkész” tezauruszt a felhasználók rendelkezésére bocsátották, akik igényeiknek és tapasztalataiknak megfelelően sokféle módosító javaslattal éltek. Az újonnan átdolgozott tezaurusz aztán megfelelően bizonyult a fennmaradó dokumentum-állomány indexelésére.

Az előzetes elképzelések szerint a tezauruszt egy formális osztályozási rendszerből származtatták volna. A kezdeti kísérletek után azonban nyilvánvalóvá vált, hogy formális osztályozás kifejlesztése ilyen szerteágazó területen rendkívüli nehézségekbe ütközne. Ennek megfelelően döntöttek a szerkesztők a fentebb már ismertetett *empirikus módszer* mellett. Természetesen ez a választás sem volt problémamentes. Különösen a munka első fázisában sok olyan szakzsargon kifejezés került a gyűjteménybe, amelyet a későbbi verziókban már helyettesítettek. Az így feleslegessé vált kifejezések azonban másodlagos címszóként (kvazi-szinonimaként) megmaradtak a tezauruszban, a megfelelő elsődleges címszóra való utalással.

A tezaurusz *rendszeres továbbfejlesztése* a működés elengedhetetlen feltétele. Lépést kell tartani a szaknyelv fejlődésével, a felhasználók növekvő igényeivel. Ezt a munkát a CCL könyvtárban folyamatosan, a felhasználói információk közvetlen visszacsatolásával végzik.

/FREEMAN, F. H.: *Building a thesaurus for a diffuse subject area = Special Libraries*, 67. köt. 4. sz. 1976. p. 220–222./

(Valkó Péter)

Az INSPEC új osztályozási rendszerre tér át

1977 január 1-től az INSPEC (*Information Service in Physics, Electrotechnology, Computers and Control = Fizikai, Elektrotechnikai, Elektronikai, Számítástechnikai és Automatizálási Információs Szolgálat*) fizikai információs szolgáltatásaiban új osztályozási rendszerre tér át.

Az 1977 *International Classification for Physics and Related Fields* (A fizika és kapcsolódó területeinek nemzetközi osztályozása) elnevezésű rendszert az ICSU (*International Council of Scientific Unions = Tudományos Egyesületek Nemzetközi Tanácsa*) munkacsoportja alakította ki. A munkacsoportban a legnagyobb fizikai referáló és indexelő szolgáltatások, továbbá a jelentősebb amerikai és nemzetközi fizikai intézmények képviselői vettek részt.

Az új osztályozási rendszert az INSPEC valamennyi szolgáltatása alkalmazza, továbbá számos primer folyóirat (elsősorban az *American Institute of Physics* tagszervezeteinek folyóiratai).

Az INSPEC egyben felhasználja az alkalmat arra is, hogy adatbázisának elektrotechnikai, elektronikai, számítás- és irányítástechnikai szekcióiban némi revíziót hajtson végre, beleértve az új nemzetközi rendszer jelzeteinek szabványosítását is.

Az osztályozás rendszerében végrehajtott változásokkal egyidejűleg az INSPEC új tezauruszt ad ki.

(Sárdy Péter)

